

Дело C-509/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

27 юли 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Corte suprema di cassazione (Италия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

20 юли 2022 г.

Жалбоподател:

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli

Ответник:

Girelli Alcool Srl

Предмет на спора в главното производство

Обжалване от Agenzia delle dogane (Агенция „Митници“) на решение на Commissione tributaria regionale della Lombardia (Регионална данъчна комисия на Ломбардия), с което на въззивна инстанция е потвърдено уважаването на жалбата на дружество Girelli Alcool Srl за опрощаване на акциза за определено количество алкохол, разлято по случайност.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване:

На основание член 267 ДФЕС запитващата юрисдикция — Corte di cassazione — като последна инстанция, иска да бъде изяснено, включително в светлината на практиката на Съда, как следва да се разбира понятието „непредвидими обстоятелства“ досежно загубите на акцизни стоки, възникнали при прилагане на режим на отложено плащане в разглеждания случай, и положената грижа, за да се изключи ангажирането на отговорността. Освен това запитващата юрисдикция иска да се изясни дали са съвместими с правото на Съюза национални норми относно леката

небрежност (приравнена на „непредвидими обстоятелства“ и на „непреодолима сила“), както и относно възможността да се използва друга обща категория, наречена „лека вина“.

Преюдициални въпроси

„Най-напред, следва ли понятието за непредвидими обстоятелства като причина за загуби, възникнали при прилагане на режим на отложено плащане по смисъла на член 7, параграф 4 от Директива 2008/118/ЕО, да се разбира — също както при непреодолима сила — като необичайни и непредвидими, независещи от лицензирания складодържател обстоятелства, които не могат да бъдат избегнати, въпреки че същият е предприел всички предпазни мерки в случая, като обективно е изключена всякаква възможност за контрол от негова страна?

Освен това, за да се изключи отговорността при непредвидими обстоятелства, трябва ли да се вземе предвид и ако да, в каква степен, положената грижа за предприемане на предпазните мерки, необходими за избягване на вредоносното събитие?

При условията на евентуалност спрямо първите два въпроса, съвместима ли е разпоредба като член 4, параграф 1 от Законодателен декрет № 504 от 26 октомври 1995 г., който приравнява на непредвидими обстоятелства и на непреодолима сила леката небрежност (на същото лице или на трети лица), с разпоредбата на член 7, параграф 4 от Директива 2008/118/ЕО, който не посочва други условия, по-конкретно що се отнася до „вината“ на извършителя на деянието или на активното лице?

Накрая, може ли изразът, който също се съдържа в член 7, параграф 4 „или вследствие на разрешение на компетентните органи на държавата членка“ да се разбира в смисъл, че позволява на държавата членка да въведе друга обща категория (лека вина), която може да повлияе върху определението за освобождаване за потребление в случай на унищожаване или загуба на стоката, или този израз не може да включва подобна клауза, а следва да се разбира като отнасящ се до конкретни случаи, разрешавани всеки поотделно или при всяко положение установени за казуси, определени от обективните им компоненти?“.

Релевантни разпоредби от правото на Съюза

Директива 2008/118/ЕО на Съвета от 16 декември 2008 година относно общия режим на облагане с акциз и за отмяна на Директива 92/12/ЕИО, по-специално съображение 9 и член 7, параграфи 4 и 5:

„4. Пълното унищожаване или безвъзвратна загуба на акцизни стоки под режим отложено плащане на акциз по причина, свързана с естеството на

стоките, непредвидими обстоятелства, непреодолима сила или вследствие на разрешение на компетентните органи на държавата членка, не се считат за освобождаване за потребление.

За целта на настоящата директива стоките се считат за напълно унищожени или безвъзвратно загубени, когато са неизползваеми като акцизни стоки.

Въпросното пълно унищожаване или безвъзвратна загуба на акцизни стоки се доказва по начин, удовлетворяващ компетентните органи на държавата членка, където е настъпило пълно унищожаване или безвъзвратна загуба, а при невъзможност да се определи къде са настъпили — пред компетентните органи на държавата членка, в която е направена констатацията.

5. Всяка държава членка установява свои собствени правила и условия, при които се определят загубите, посочени в параграф 4“.

Цитирана практика на Съда

Решение от 18 декември 2007 г., *Société Pipeline Méditerranée et Rhône (SPMR)*, C-314/06, ECLI:EU:C:2007:817, т. 23, 25, 31, 37; решение от 18 май 2017 г., *Latvijas Dzelzcejs VAS*, C-154/16, ECLI:EU:C:2017:392, т. 61; решение от 24 февруари 2021 г., *Silcompa*, C-95/19, ECLI:EU:C:2021:128, т. 52; решение от 24 март 2022 г., *Generální ředitelství cel*, C-711/20, ECLI:EU:C:2022:215, т. 43

Цитирани национални разпоредби

DECRETO LEGISLATIVO 26 ottobre 1995, n. 504, Testo unico delle disposizioni legislative concernenti le imposte sulla produzione e sui consumi e relative sanzioni penali e amministrative [ЗАКОНОДАТЕЛЕН ДЕКРЕТ № 504 Консолидиран текст на законодателните разпоредби за данъците върху производството, потреблението и съответните наказателни и административни санкции] от 26 октомври 1995 г.] (Testo Unico sulle Accise — TUA [Консолидиран текст за акцизите]), изменен с член 1 от Законодателен декрет № 48 от 29 март 2010 г.

„Член 4

Опощавания за загуби, унищожаване и спадове.

1. В случай на безвъзвратна загуба или пълно унищожаване на стоки, които се намират под режим на отложено плащане, съответният данък се опощава, ако задълженото лице докаже по начин, удовлетворяващ данъчната администрация, че загубата или унищожаването на стоките са настъпили поради „непредвидими обстоятелства“ или „непреодолима сила“. С изключение на обработените тютюневи изделия, деянията, които могат да

бъдат вменени като лека небрежност на трети лица или на самото данъчнозадължено лице, се третират както случаите на „непредвидими обстоятелства“ или на „непреодолима сила“.

Кратко представяне на фактическата обстановка и на производството

- 1 Girelli Alcool Srl (наричано по-нататък „дружеството“) е собственик на лицензиран склад за етилов алкохол и работи като производствено предприятие за денатуриране на етилов алкохол.
- 2 На 26 март 2014 г. при зареждането на резервоара на инсталацията за денатуриране на етилов алкохол, в присъствието на служител на Agenzia delle dogane изтича чист етилов алкохол, който се разлива по пода на помещението поради оставен отворен клапан от служител на дружеството.
- 3 Част от стоката е събрана и възстановена, но друга е безвъзвратно загубена.
- 4 Ето защо дружеството иска опрощаване на акциза за алкохола, разлят по случайност.
- 5 Agenzia delle dogane e dei monopoli (Агенция „Митници и монополи“) отказва да уважи искането за опрощаване, с мотива че загубата се дължи не на „непредвидими обстоятелства“ или „непреодолима сила“, а на немарливостта и небрежността на служител на дружеството, който по невнимание оставил отворен клапана на резервоара, а впоследствие, на 3 октомври 2014 г., тя издава акт за установяване на задължение в размер на 17 476,24 EUR.
- 6 Дружеството обжалва акта за установяване на задължение пред Commissione tributaria provinciale di Milano (данъчен съд на провинция Милано). То изтъква по-конкретно: а) липсата на данъчно събитие, тъй като стоката не е освободена за потребление, понеже е била похабена; б) че вредоносното събитие може да се квалифицира като „непредвидими обстоятелства“; г) субсидиарно, че вредоносното събитие може да се категоризира като „лека“ небрежност, доколкото се дължи на разсеяността на служител.
- 7 Commissione tributaria provinciale di Milano уважава жалбата; според него последното твърдение всъщност е обосновано, тъй като липсата на дължима грижа от страна на служителя не била „груба“.
- 8 Agenzia delle dogane обжалва това решение пред Commissione tributaria regionale della Lombardia, който обаче го потвърждава, като също приема, че разливането на алкохола е а) безвъзвратно и следователно няма освобождаване за потребление, и б) се е случило поради „непредвидими обстоятелства“, така че са налице условията за извършване на опрощаване.

- 9 Поради това Agenzia delle dogane подава касационна жалба пред запитващата юрисдикция.

Основни доводи на страните в главното производство

- 10 Agenzia delle dogane твърди нарушение на член 4 от TUA; тя поддържа, че второинстанционната юрисдикция неправилно е категоризирала небрежното поведение на служителя на дружеството като „непредвидими обстоятелства“ и във всички случаи е приела, че небрежността на служителя „е лека“, така че отговорността на дружеството е изключена.
- 11 Според нея приравняването на леката вина с липсата на вина теоретично е възможно, но същевременно тя счита за фундаментална необходимостта от стеснително тълкуване, поради което релевантните случаи на лека вина трябвало да са наистина минимални.
- 12 Освен това според Agenzia delle dogane, тъй като извършваната дейност включва третиране на силно запалим продукт, за да се определи вината трябвало да се вземат предвид обективни стандарти за адекватност и безопасност на съоръжението съгласно технически критерии.
- 13 Дружеството ответник отбелязва най-напред, че не е налице правопораждащият факт за акциза, тъй като алкохолът — доколкото бил окончателно похабен — не е освободен за потребление.
- 14 Досежно отговорността, дружеството поддържа, че при поведението на неговия служител е налице лека небрежност и че в член 4, параграф 1 от TUA леката вина е приравнена на „непредвидими обстоятелства“.
- 15 Дружеството твърди, че посочената в националната правна уредба „лека небрежност“ е съвместимо с Директива 2008/118, макар то да не е изрично предвидено в нея, тъй като според него Директивата давала на държавите членки определена свобода на действие.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 16 Corte di cassazione припомня най-напред, че в практиката си има двустранен подход относно понятията „непредвидими обстоятелства“ и „непреодолима сила“.
- 17 Първият подход е по-субективен: събитието, за което длъжникът не следва да отговаря, представлява причина, която не може да му бъде вменена; непредвидимо е конкретното събитие, несвързано със сферата на дейност на страните, а оневиняващото доказателство се състои в доказване на липсата на вина а на задълженото лице, т.е. че вредата е настъпила по начин, който

не може да бъде предвиден или преодолян с усилия и грижа, подходящи за конкретните обстоятелства в случая.

- 18 Вторият подход се базира на установяването на условията за непредвидимост и неизбежност, които са необходими, за да може „непредвидимите обстоятелства“ да се определят напълно обективно, чрез оценка с критерии за вероятност, що се отнася до наличието на причинно-следствената връзка, което изключва изобщо релевантността на въпроса дали задълженото лице е положило грижа или е действало небрежно.
- 19 Изглежда, че конкретно при акцизите Corte di cassazione изключва релевантността — в рамките на понятието „непредвидими обстоятелства“ (или „непреодолима сила“) — на преценката на положената от задълженото лице грижа.
- 20 По-нататък запитващата юрисдикция уточнява, че преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 7, параграф 4 от Директива 2008/118, и в частност до това дали предвиденото там освобождаване може да бъде признато и в хипотезата, при която събитието, причинило безвъзвратната загуба на акцизната стока, се дължи на липсата на дължима грижа и внимание от страна на складодържателя или на служителя му, дори да се категоризира като лека вина.
- 21 От решаващо значение за произнасянето на запитващата юрисдикция е въпросът дали понятието „непредвидими обстоятелства“ (и „непреодолима сила“) за целите на правото на Съюза обхваща и проявите на виновно поведение; в допълнение, ако това не е така, съвместимо ли е с правото на Съюза в областта на акцизите извършеното от италианския законодател приравняване на поведение, което може да се вмени като лека небрежност на страната или на трети лица, на „непредвидими обстоятелства“ или „непреодолима сила“.
- 22 Запитващата юрисдикция припомня практиката на Съда по тълкуването на понятието „непреодолима сила“ и „непредвидими обстоятелства“ с оглед уредбата на акциза и отбелязва, че понятието „непредвидими обстоятелства“ изглежда отговаря на същите критерии като „непреодолима сила“.
- 23 Според запитващата юрисдикция понятието „непреодолима сила“ е ясно очертано от Съда в решение Société Pipeline Méditerranée et Rhône (SPMR), а що се отнася до „непредвидимите обстоятелства“, решение Latvijas Dzelzcejs VAS предоставя единно понятие, съчетано със строго каузално значение, при което се прилага само критерият за пропорционалност („без прекалени жертви“).
- 24 Освен това при разглеждането на цялостната правна уредба на Директива 2008/118 не се откриват положения, при които на степента на „вина“ на извършителя на деянието да се придава такова значение, че да се избегне

ангажирането на отговорността. Напротив, в решения Silcompra и Generaini *ředitelství cel* изпъква обективната отговорност на складодържателя.

- 25 Така, предвидената в правото на Съюза уредба изглежда се основава единствено на условията за „непредвидими обстоятелства“ и „непреодолима сила“, които с оглед на припомнената по-горе практика на Съда изискват обективен елемент („необичайни и непредвидими обстоятелства“) и субективен елемент („задължение за вземане на всички подходящи мерки без прекалени жертви“), което изглежда несъвместимо с поведение като характеризиращото се с вина, при което липсва както непредвидимостта, така и наложителното предприемане на необходимите предпазни мерки.
- 26 С оглед на тези съображения запитващата юрисдикция иска да се установи дали съдържащата се в член 4, параграф 1 от TUA разпоредба, приравняваща леката вина на „непредвидими обстоятелства“ и на „непреодолима сила“, въвежда условие — свързано с индивидуалния и субективен критерий за положена грижа — допълващо „непредвидимите обстоятелства“ и „непреодолимата сила“ — условие, което представлява случай на освобождаване от данък при похабяване или загуба, което е допълнително и самостоятелно по отношение на правната уредба на Съюза.
- 27 Запитващата юрисдикция иска да се провери и дали хипотезата по член 4, параграф 1 от TUA е съвместима с разпоредбите на член 7, параграф 4 от Директива 2008/118, съгласно които унищожаването или загубата, която не представлява освобождаване за потребление, може да настъпи и „вследствие на разрешение на компетентните органи на държавата членка“.
- 28 Всъщност този израз би позволил на държава членка (като Италия в случая) да установи други общи категории за намаляване на данъка. От друга страна, при цялостния прочит на разпоредбата посоченият по-горе израз изглежда има краен и остатъчен характер. Ето защо този израз би следвало да се отнася до други конкретни събития, които не могат да се установят а priori, а са свързани с конкретни факти, които, подложени на конкретна преценка от компетентния орган, могат да обосноват в отделния случай приемането (след „разрешение“) на решение за унищожаване на продукта. В този смисъл съображение 9 от Директива 2008/118 използва термина „обстоятелства“, който изглежда се отнася до конкретни и установими факти, а не до прогнози от общ характер и по същество неопределени.
- 29 В това отношение запитващата юрисдикция припомня, че основанията за освобождаване — доколкото са изключение от общия режим на данъчно облагане — трябва да бъдат предмет на стриктно и стеснително тълкуване.
- 30 Запитващата юрисдикция посочва, че Съдът все още не се е произнесъл по този конкретен аспект, който следва да се изясни, за да се установи понятие за изискуемост, което да е единно и валидно за цялата територия на Съюза.